

Sygn. akt VI RCa 15/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 marca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny w składzie:

Przewodniczący: SSO Hanna Niewiadomska (spr.)

Sędziowie: SO Jolanta Piórkowska

SR del do SO Arkadiusz Rokicki

protokolant: starszy sekretarz sądowy Anna Greifenberg-Krupa

po rozpoznaniu w dniu 1 marca 2017 roku w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **małoletniego T. R.** reprezentowanego przez matkę A. P.

przeciwko **P. R.**

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Rejonowego w Mrągowie

z dnia 27 października 2016 roku

sygn. akt III RC 114/16

I. oddała obie apelacje;

II. koszty procesu za instancję odwoławczą między stronami wzajemnie znosi.

Sygn. akt VI RCa 15/17

UZASADNIENIE

A. P. działając w imieniu swojego małoletniego syna T. R. wniosła o podwyższenie alimentów od pozwanego P. R. ustalonych wyrokiem Sądu Rejonowego w Pruszkowie z dnia 23 maja 2011 roku w sprawie III RC 102/11 z kwoty po 600 zł miesięcznie do kwoty po 1 200 zł miesięcznie począwszy od 1 lipca 2013 roku.

W uzasadnieniu wskazała, że od orzeczenia w przedmiocie alimentów upłynęło już ponad 5 lat co spowodowało zwiększenie usprawiedliwionych potrzeb małoletniego, który znajduje się w okresie intensywnego rozwoju. Zmieniła się również syna i jej sytuacja mieszkaniowa, pogorszeniu uległy warunki finansowe gdyż zarabia 1 350 zł netto miesięcznie.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa. Zarzucił, że w rzeczywistości sytuacja finansowa matki małoletniego uległa poprawie, gdyż po przeprowadzce do swoich rodziców nie musi już ponosić kosztów

wynajmu mieszkania, odpadła też konieczność uiszczania opłat za przedszkole. Ponadto podniósł, że w dniu (...) urodził mu się drugi syn z nowego związku i również musi realizować wobec niego zobowiązania alimentacyjne.

Sąd Rejonowy ustalił, że wyrokiem Sądu Rejonowego w Pruszkowie z dnia 23 maja 2011 roku w sprawie III RC 102/11 zostały podwyższone od pozwanego alimenty na rzecz małoletniego syna do kwoty 600 zł miesięcznie.

Małoletni T. miał wówczas (...) lat i chodził do przedszkola.

A. P. pracowała w doradztwie finansowym za wynagrodzeniem około 4 000 zł brutto miesięcznie oraz otrzymywała alimenty na małoletniego w kwocie 500 zł miesięcznie. Razem z małoletnim mieszkała w wynajmowanym mieszkaniu w P.. Czynsz wynosił 1 650 zł miesięcznie plus media. Opłaty za przedszkole stanowiła kwota 460 zł miesięcznie. Na koszty wyżywienia małoletniego składała się kwota około 300 zł miesięcznie. Dochodziły też koszty zakupu odzieży, zabawek i pomocy edukacyjnych.

Pozwany przebywał na długotrwałym zwolnieniu lekarskim z powodu leczenia choroby nowotworowej. Przed chorobą pracował w (...) Funduszu (...) za wynagrodzeniem około 2 000 - 2500 netto plus premie. Wynajmował mieszkanie w P.. Czynsz wynosił 1 500 zł z opłatami. Płacił na rzecz małoletniego alimenty w kwocie 500 zł miesięcznie oraz utrzymywał z nim kontakty. Zawarł nowy związek małżeński. Razem z żoną, która prowadziła własną działalność gospodarczą rozpoczęli budowę domu.

Obecnie małoletni T. ma (...) lat i jest uczniem (...) klasy szkoły podstawowej. Jest zdrowym dzieckiem.

Razem z matką przeprowadzili się z P. do M., gdzie mieszkają u dziadków macierzystych. Matka małoletniego partycypuje w kosztach utrzymania mieszkania do kwoty 500 zł miesięcznie. Jest zatrudniona w firmie (...) w niepełnym wymiarze czasu pracy jako doradca klienta za wynagrodzeniem w wysokości 716,34 zł netto miesięcznie oraz pracuje na umowę zlecenia w firmie ubezpieczeniowej za wynagrodzeniem w wysokości 200 zł miesięcznie plus premie uznaniowe. Ponadto otrzymuje od pozwanego alimenty na syna w wysokości 600 zł miesięcznie oraz korzysta ze świadczenia 500+. Pozostaje w związku z nowym partnerem. Koszty utrzymania małoletniego kształtują się następująco: wyżywienie – około 300 - 400 zł miesięcznie, wyprawka szkolna – 1000 zł rocznie, prezent urodzinowy i świąteczny - 150 zł i 250 zł, wydatki związane z zakupem odzieży oraz wizyt u ortodonta (około 100 zł miesięcznie), telefonu komórkowego, wyjść do kina itp.

Pozwany P. R. prowadzi własną działalność gospodarczą w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w zakresie doradztwa leasingowego. Osiąga wynagrodzenie około 3 000 zł netto miesięcznie. Posiada zadłużenie na karcie na 4000 zł. Zawarł nowy związek małżeński z którego ma (...) letniego syna, na którego przekazuje 600 zł alimentów. Jest w trakcie separacji i nie mieszka razem z żoną, z którą ma ustanowioną rozdzielność majątkową. Wynajmuje mieszkanie w P., za które płaci 1 100 zł miesięcznie plus media (180 zł miesięcznie). Posiada samochód marki O. (...) o wartości 35 000 zł zakupiony w leasingu na spółkę (rata 450 zł miesięcznie). W związku z przebytą chorobą nowotworową pozostaje pod kontrolą lekarza, ale obecnie nie wymaga leczenia. Utrzymuje kontakt z małoletnim i płaci zasądzone alimenty w wysokości 600 zł miesięcznie. W okresie od 2011 do 2013 roku rodzice pozwanego opłacali małoletniemu obiady w szkole. W poprzednim roku spędził razem z synem wakacje w C.

W ocenie Sądu meriti doszło do zmiany stosunków, które powinny skutkować zwiększeniem wysokości świadczeń alimentacyjnych, jednak w kwocie niższej od żądania pozwu.

Sąd podkreślił, że od daty ostatniego orzeczenia w przedmiocie alimentów upłynęło ponad 5 lat. Małoletni był wówczas przedszkolakiem a obecnie uczęszcza do szóstej klasy szkoły podstawowej i znajduje się w okresie intensywnego wzrostu i rozwoju, w związku z czym niezbędne są wydatki związane z kupnem odzieży, wyżywienia, środków do higieny osobistej, pewnych kwot związanych z rozwój jego zainteresowań i pasji.

Sąd Rejonowy zwrócił uwagę, że sytuacja finansowa matki małoletniego również uległa zmianie. Co prawda obecnie osiąga znacznie mniejsze wynagrodzenie, jednakże razem z małoletnim mieszka u swoich rodziców i nie musi ponosić wysokich kosztów związanych z wynajmem mieszkania, co miało miejsce kiedy zamieszkiwała w P..

Ponadto zaszły zmiany w sytuacji pozwanego. Obecnie nie wymaga już leczenia, osiąga nieco wyższe wynagrodzenie, lecz ma na utrzymaniu małoletniego syna z nowego związku, na którego płaci alimenty i w związku z separacją z żoną, wynajmuje mieszkanie w P..

Z uwagi na wzrost potrzeb małoletniego powoda Sąd I instancji uznał, że pomoc pozwanego w finansowaniu syna powinna być zwiększona. Pozwany oprócz płacenia alimentów praktycznie nie uczestniczy w codziennym wychowaniu małoletniego, a cały ciężar w tym zakresie spoczywa na matce, która stara się zapewnić synowi jak najlepsze warunki. Matka małoletniego przejęła całkowicie obowiązki które powinny być rozdzielone na oboje rodziców.

W ocenie tego Sądu należało podwyższyć dotychczasowe alimenty na podstawie art. 138 kro do 750 zł miesięcznie. Kwota, do jakiej zostały zwiększone alimenty przy jednoczesnym udziale matki małoletniego powoda w jego utrzymaniu, przystaje z jednej strony do obecnych potrzeb małoletniego a z drugiej do możliwości zarobkowych i majątkowych pozwanego.

Alimenty podwyższone zostały w stopniu niższym od żądania pozwu, ponieważ możliwości finansowe pozwanego nie są nieograniczone i ma też na utrzymaniu syna z nowego związku, na którego płaci alimenty. Ponadto twierdzeniom matki małoletniego w zakresie oszacowanych miesięcznych kosztów utrzymania małoletniego są zawyżone.

Zdaniem Sądu Rejonowego nie zasługiwało również na uwzględnienie żądanie strony powodowej dotyczące zasądzenia alimentów z datą wsteczną tj. za okres trzech lat przed wytoczeniem powództwa. Sąd powołał się na przepis art. 137 § 2 kro, na mocy którego niezaspokojone potrzeby uprawnionego z czasu przed wniesieniem powództwa o alimenty sąd uwzględnia, zasądzając odpowiednią sumę pieniężną, ogranicza bowiem możliwość dochodzenia niespłaconych rat alimentacyjnych do wysokości niezaspokojonych potrzeb uprawnionego.

Rozwiązanie to wynika z natury prawnej alimentów, których celem jest dostarczenie uprawnionemu środków utrzymania na bieżąco. Społeczną funkcją alimentów jest zaspokajanie aktualnych potrzeb uprawnionego. Dlatego należy podkreślić, że ustanowienie trzyletniego terminu przedawnienia roszczeń alimentacyjnych nie oznacza, iż w każdym wypadku uprawniony będzie mógł wystąpić z roszczeniem o zasądzenie świadczeń za cały ten okres (tzn. za okres 3 lat przed wniesieniem pozwu). Uprawniony będzie mógł domagać się zasądzenia zaległych świadczeń w takim zakresie, w jakim służyć one będą zaspokojeniu jego bieżących potrzeb.

Dochodzenie potrzeb przeszłych możliwe jest tylko w sytuacji, gdy uprawniony wykaże, iż określone jego potrzeby zostały niezaspokojone, względnie że zobowiązania zaciągnięte na pokrycie tych usprawiedliwionych potrzeb nie zostały zlikwidowane (zob. wyrok SN z 7 lipca 2000 roku, III CKN 1015/00, Legalis).

W niniejszej sprawie przedstawicielka ustawowa małoletniego powoda poza sformułowaniem żądania zasądzenia alimentów z datą wsteczną nie przedstawiła żadnych dowodów, aby potrzeby dziecka nie były zaspokojone - dołączone na tą okoliczność faktury i rachunki w większości obejmowały okres od 2015 do 2016 roku, brak więc było podstaw faktycznych i prawnych do zasądzenia alimentów z datą wsteczną.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 113 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2016 roku, poz. 623 ze zm.), z uwagi na charakter sprawy nie obciążając pozwanego kosztami sądowymi

Sąd zobligowany treścią art. 333 §1 pkt 1 kpc w punkcie IV wyroku orzeczeniu co do alimentów nadał rygor natychmiastowej wykonalności.

Apelacje od tego wyroku złożyły obie strony.

Powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez podwyższenie od pozwanego alimentów do wysokości 1200 zł poczynając od dnia 01 lipca 2013 r. lub od dnia wniesienia pozwu. Wyrokowi zarzuciła: - naruszenie przepisów postępowania, które miały wpływ na wynik sprawy: art. 233§1 kpc poprzez dokonanie dowolnej oceny dowodów co do możliwości zarobkowych i majątkowych pozwanego oraz kosztów utrzymania małoletniego, art. 113ust.4 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych poprzez nieuzasadnione nieobciążenie pozwanego kosztami sądowymi

- naruszenie prawa materialnego: art. 135§1 kpc przez błędną wykładnię i uznanie, że pozwany nie jest w stanie uiszczać żądanych alimentów podczas, gdy z materiału dowodowego wynika, że posiada wyższe dochody niż to wykazuje, art. 135§2 kro przez nieuwzględnienie, że wyłącznie matka małoletniego czyni osobiste starania o utrzymanie i wychowanie syna, art. 137§2 kpc przez jego niezastosowanie i zasądzenie alimentów bieżących od dnia 01 października 2016r. podczas gdy powoda i jego matki nie było stać na zaspokajanie podstawowych potrzeb

- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia polegający na błędnym uznaniu, że wyliczenia matki powoda co do ponoszonych kosztów utrzymania syna są zawyżone

W uzasadnieniu apelacji podniosła, że wykazane przez nią koszty utrzymania syna nie są zawyżone, gdyż przedstawiają średnie koszty utrzymania 11 letniego dziecka z uwzględnieniem kosztów najmu mieszkania. Wskazała na zagraniczne podróże pozwanego co świadczy o wyższych niż to przyjął sąd dochodach pozwanego. Zaznaczyła, że wyłącznie na niej spoczywa trud utrzymania i wychowania dziecka.

Pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych.

Wyrokowi zarzucił: - naruszenie prawa materialnego: art.135 §1 kro w zw. z art. 138 kroi art. 6 kc przez ich niewłaściwe zastosowanie

niewyjaśnieni przyjęcie, że zaistniała zmiana w stosunkach uzasadniająca uchylenie obowiązku alimentacyjnego

- błędną ocenę zebranego w sprawie materiału dowodowego.

W uzasadnieniu apelacji podniósł, że ubiegał się o przyjęcie na magisterskie studia na kierunku ekonomii, ale nie ze swej winy nie został na nie przyjęty, a jednocześnie zaproponowano mu studia na wydziale prawa. Sąd oceniając sytuację pozwanego nie uwzględnił trudności na rynku pracy. Jednocześnie Sąd nie zbadał czy powód wykonuje pracę i korzysta z refundacji kosztów leczenia.

Sąd Okręgowy zważył , co następuje :

Obie apelacje nie zasługują na uwzględnienie .

Wbrew zarzutom podniesionym w apelacjach Sąd I instancji wydając zaskarżony wyrok wszechstronnie zbadał okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy i dokonał właściwych ustaleń w zakresie zmiany stosunków mających wpływ na obowiązek alimentacyjny na podstawie art. 138 k.r.o. Sąd szczegółowo ustalił aktualne potrzeby małoletniego T. R.,

a także sytuację majątkową i zarobkową jego rodziców. Rozstrzygnięcie Sądu I instancji bowiem wynika z wszechstronnej i całościowej analizy sytuacji obu stron postępowania, ich sytuacji dotychczasowej i nowych okoliczności zaistniałych po zaskarżeniu rozstrzygnięciu o alimentach. Sąd Rejonowy uwzględnił bowiem zarówno upływ czasu od ustalenia dotychczasowych alimentów w 2011r., zmianę miejsca zamieszkania i pracy A. P., poprawę stanu zdrowia pozwanego i faktu, że pozwany ma sytuację odmienną niż w czasie rozstrzygnięcia o alimentach w 2011 r. bo zobligowany jest bowiem do utrzymywania również drugiego swojego dziecka. Po wydaniu zaskarżonego wyroku zmieniła się sytuacja matki małoletniego powoda o tyle, że w celu poprawy warunków mieszkaniowych dziecka wyprowadziła się od rodziców i zamieszkała z synem w wynajętym mieszkaniu za co płaci 800 zł miesięcznie i

aktualnie nie pracuje zarobkowo. Okoliczności dotyczące zarobkowania przez stronę powodową są tymczasowe więc nie powinny mieć wpływu na przyjęcie, że pogorszyła się sytuacja materialna matki powoda tym bardziej, że w tym samym czasie zdecydowała się wynająć mieszkanie generując tym samym zwiększenie wydatków .

Wysokość alimentów jest limitowana z jednej strony rozmiarami potrzeb uprawnionego do alimentacji, z drugiej zaś możliwościami zarobkowymi i majątkowymi zobowiązanego (art. 135§1 k.r.o.). Zwrócić przy tym należy uwagę, że pojęcie możliwości majątkowych i zarobkowych nie jest tożsame z aktualnie osiąganymi dochodami, ani istniejącą sytuacją materialną. Sąd orzekając o obowiązku alimentacyjnym bierze bowiem pod uwagę rzeczywiście istniejące, potencjalne możliwości w tym zakresie, nawet gdyby nie były przez osobę zobowiązaną wykorzystywane. Pozwany aktualnie ma duże możliwości zarobkowe. Jest on osobą w sile wieku, zdrową, wykształconą, operatywną, posiadającą duże doświadczenie zdobyte podczas prowadzenia od kilku lat działalności gospodarczej mógłby więc spożytkować swoje możliwości oraz stan posiadania. Przy odpowiednim wykorzystaniu swojego potencjału jest w stanie osiągać dochody pozwalające na płacenie alimentów na starszego syna w wysokości po 650 zł przy jednoczesnym wywiązywaniu się z obowiązku utrzymania młodszego dziecka.

Z tych wszystkich powodów apelację pozwanego należało oddalić.

Ustosunkowując się do apelacji małoletniego powoda należy zaznaczyć, że Sąd Rejonowy oceniając zasadność żądania powódki porównał sytuacje stron z czasu żądania podwyższenia alimentów w sprawie z 2011 r. z obecną i prawidłowo ocenił możliwości zarobkowe pozwanego. Sąd Okręgowy jednocześnie podziela stanowisko Sądu I instancji , że wzrosły w znacznym stopniu usprawiedliwione koszty utrzymania małoletniego powoda. Jest on o ponad pięć lat starszy, z przedszkolaka stał się uczniem dbającym o dobre wyniki w nauce.

Zarówno sąd I jak i II instancji uwzględniając sytuację materialną pozwanego odwołują się do jego możliwości zarobkowych.

Należy jednocześnie przyjąć, że słusznie Sąd I instancji wziął pod uwagę jako okoliczność świadczącą o pogorszeniu się sytuacji pozwanego fakt , iż pozwany posiada na utrzymaniu dziecko z drugiego małżeństwa.

Po porównaniu stosunków mających wpływ na obowiązek alimentacyjny w oparciu o art. 138 kro Sąd odwoławczy także apelację powódki oddalił, gdyż żądanie powódki ponad kwotę 650 zł jest wygórowane w stosunku do potrzeb małoletniego powoda. Wskazać należy, że sytuacja małoletniego na obecnym etapie nie uległa zmianie w stopniu wskazującym na tak duże (ponad 100%) zwiększenie wydatków, albowiem koszty wyżywienia, ubrania, nauki, a także leczenia nie uległy znacznemu wzrostowi.

Sąd Okręgowy podziela też stanowisko i argumenty powołane przez sąd pierwszej instancji w części oddalającej żądanie podwyższenia alimentów od dnia 01 lipca 2013r. i aprobuje w całości rozstrzygnięcie sądu dotyczące podwyższenia alimentów w celu zaspokojenia bieżących potrzeb uprawnionego.

Orzekając o kosztach sądowych Sąd Rejonowy zastosował wobec pozwanego możliwość odstąpienia strony obciążenia kosztami sądowymi powołując się na charakter sprawy. Sąd odwoławczy również i tę decyzję uznał za zasadną z uwagi na wynik sprawy i posiadanie na utrzymaniu drugiego dziecka przez pozwanego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy apelację oddalił na podstawie art. 385 kpc .